

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL X SKUNDO PRIEŠ LIETUVOS KELIŲ POLICIJOS TARNYBĄ

2021-09-16 Nr. 4D-2021/1-405
Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstaigoje gautas X (toliau vadinama ir – Pareiškėjas) skundas (toliau vadinama – Skundas) dėl Lietuvos kelių policijos tarnybos (toliau vadinama ir – LKPT) pareigūnų galimai neteisėtų veiksmų (neveikimo), susijusių su galimai netinkamu Pareiškėjo kreipimusi nagrinėjimu.

2. Skunde Pareiškėjas nurodė:

2.1. „[...] 2020-11-15 kreipiausi į Policiją [...]. [...] teiravausi, kaip turėtų eismo dalyvis pasielgti tinkamai toje situacijoje [...] „Policijos el. paštu prašau atsakyti, kaip dviračio vairuotojas, kuris iš kitos gatvės pusės atvažiavęs, netikėtai aptinka šią kliūtį, baigdamas kirsti važiuojamąją dalį, turėtų pasielgti: <...>?“. [...] iš Policijos atsakymo ilgokai negavau, tai 2020-12-31 d. dar kartą kreipiausi, o taip pat prašiau: „Prašau atsakymą į 2020-11-15 d. paklausimą pateikti, o taip pat nurodyti, kas jums sutrukdė atsakymą pateikti laiku arba, jei jo nepateiksite, kodėl jo nepateiksite“. [...]“ (šios ir kitų citatų kalba netaisyta);

2.2. „[...] atsakymą gavau 2021-01-06 d., tačiau jame buvo išdėstytos kelių savininko prievolės, bet ne tai dėl ko teiravausi 2020-11-15 d. (kaip elgtis dviračio vairuotojui, privažiavus kliūtį – variantus išdėščiau klausime), ir nebuvo paaiškinta, kodėl atsakymo nepateikė – kas tam sutrukdė. Pažymėtina, kad neprašiau Policijos aiškinti kokių nors teisės aktų (mano minėta konkreti situacija, regis, nėra aprašyta jokiuose teisės aktuose?), o prašiau padėti ir paaiškinti, kaip derėtų teisingai pasielgti konkrečioje situacijoje (važiuoti ar eiti, kai viena ar kita gali pažeisti KET, ar kaip nors kitaip, įskaitant tai, ką Policija gali rekomenduoti). [...]“

3. Pareiškėjas Seimo kontrolieriaus prašo išnagrinėti jo Skundą.

TYRIMAS IR IŠVADOS

Tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

4. Seimo kontrolierius 2021-03-30 raštu Nr. 4D-2021/1-405/3D-829 kreipėsi į LKPT, prašydamas paaiškinti Skunde nurodytas aplinkybes.

Seimo kontrolierius 2021-04-14 gavo LKPT 2021-04-14 raštą Nr. 39-S-544, kuriuo pateikiami Pareiškėjo prašymai ir atsakymai (kopijos) bei paaiškinama:

4.1. „[...] Policijos departamento prie Vidaus reikalų ministerijos Informacijos teikimo skyrius (toliau – Policijos departamento Informacijos teikimo skyrius) 2020 m. lapkričio 15 d. el.

paštu info@policija.lt gavo X paklausimą.

Policijos departamento Informacijos teikimo skyrius 2021 m. balandžio 7 d. el. paštu informavo LKPT: „Planavome į paklausimą atsakyti patys, ieškojome informacijos ir tikslinome, bet tiksliai atsakyti į visus jo punktus negalėjome, tad persiuntėme jo laišką į lkpt@policija.lt 2020-11-23.“

X papildomai kreipėsi el. paštu info@policija.lt 2020-12-31. Atsakymas jam iš el. pašto lkpt@policija.lt išsiųstas 2021 m. sausio 6 d. (pridedama).

LKPT Dokumentų valdymas organizuojamas ir vykdomas vadovaujantis Dokumentų rengimo taisyklėmis, patvirtintomis Lietuvos vyriausiojo archyvaro 2011 m. liepos 4 d. įsakymu Nr. V-117 „Dėl Dokumentų rengimo taisyklių patvirtinimo“, Dokumentų tvarkymo ir apskaitos taisyklėmis, patvirtintomis Lietuvos vyriausiojo archyvaro 2011 m. liepos 4 d. įsakymu Nr. V-118 „Dėl Dokumentų tvarkymo ir apskaitos taisyklių patvirtinimo“, Policijos įstaigų dokumentų valdymo taisyklėmis, patvirtintomis Lietuvos policijos generalinio komisaro 2016 m. gruodžio 7 d. įsakymu Nr. 5-V-1021 „Dėl Policijos departamento prie Vidaus reikalų ministerijos dokumentų valdymo taisyklių patvirtinimo“ ir kitais šią veiklą reglamentuojančiais teisės aktais.

Prašymų ir skundų nagrinėjimo ir asmenų aptarnavimo viešojo administravimo subjektuose taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. rugpjūčio 22 d. nutarimu Nr. 875 „Dėl Prašymų ir skundų nagrinėjimo ir asmenų aptarnavimo viešojo administravimo subjektuose taisyklių patvirtinimo“, 19 punkte reglamentuota: „Prašymas raštu, atsiųstas institucijai elektroninėmis priemonėmis, turi būti pasirašytas kvalifikuotu elektroniniu parašu arba suformuotas elektroninėmis priemonėmis, kurios leidžia užtikrinti teksto vientisumą ir nepakeičiamumą.“

X prašymas nebuvo pasirašytas kvalifikuotu elektroniniu parašu, dėl to, tikėtina, kad LKPT laiku ir neatkreipė dėmesio į paklausėjo iš Policijos departamento Informacijos teikimo skyriaus persiūtą paklausimą ir uždelsė pateikti atsakymą“;

4.2. „[...] Atkreiptinas dėmesys, kad X 2020 metais tiesiogiai į LKPT nesikreipė. 2019 metais LKPT gauti X du raštai, vadovaujantis galiojančiais teisės aktais, jam parengti atsakymai.

Akcentuotina, kad LKPT nėra įgaliota aiškinti teisės aktų, galiojančių Lietuvos Respublikoje. t. y. LKPT pagal kompetenciją tiek fiziniams, tiek juridiniams asmenims pateikia tik savo nuomonę. Eismo dalyvis, dalyvaudamas viešajame eisme, turi elgtis taip, kaip numato Kelių eismo taisyklės. [...]“

5. Seimo kontrolierius 2021-06-10 raštu Nr. 4D-2021/1-405/3D-1490 kreipėsi į Policijos departamentą prie Vidaus reikalų ministerijos (toliau vadinama – PD), prašydamas paaiškinti Skunde nurodytas aplinkybes.

Seimo kontrolierius 2021-08-03 gavo PD 2021-08-03 raštą Nr. 5-S-13236, kuriame nurodoma:

5.1. „Policijos departamento prie Vidaus reikalų ministerijos Informacijos teikimo skyrius (toliau – Informacijos teikimo skyrius) 2020 m. lapkričio 15 d. el. paštu info@policija.lt gavo X paklausimą (pridedama), kuris 2020 m. lapkričio 23 d. buvo persiųstas Lietuvos kelių policijos tarnybai (toliau – LKPT).

LKPT 2021 m. balandžio 14 d. siųstame atsakyme Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstaigai įrašyta: „X prašymas nebuvo pasirašytas kvalifikuotu elektroniniu parašu, dėl to, tikėtina, kad LKPT laiku ir neatkreipė dėmesio į paklausėjo iš Policijos departamento Informacijos teikimo skyriaus persiūtą paklausimą ir uždelsė pateikti atsakymą.“

Atsakymą paklausėjui LKPT pateikė el. paštu 2021 m. sausio 6 d. (pridedama)“;

5.2. „Vadovaujantis prašymų ir skundų nagrinėjimo ir asmenų aptarnavimo viešojo administravimo subjektuose taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. rugpjūčio 22 d. nutarimu Nr. 875 „Dėl Prašymų ir skundų nagrinėjimo ir asmenų aptarnavimo viešojo administravimo subjektuose taisyklių patvirtinimo“ (toliau – Taisyklės), 19 punktu: „Prašymas raštu,

atsiųstas institucijai elektroninėmis priemonėmis, turi būti pasirašytas kvalifikuotu elektroniniu parašu arba suformuotas elektroninėmis priemonėmis, kurios leidžia užtikrinti teksto vientisumą ir nepakeičiamumą.“ Atsižvelgiant į tai, kad X prašymas neatitiko Taisyklių 19 punkte nustatytų reikalavimų, vadovaujantis tų pačių Taisyklių 20 punktu, prašymas nebuvo registruojamas. Vadovaujantis Taisyklių 35.4 papunktyje nustatyta tvarka, į tokio pobūdžio paklausimą gali būti atsakoma laisva forma el. paštu“;

5.3. „Į 2020 m. lapkričio 15 d. el. paštu info@policija.lt gautą X paklausimą atsakymą planavo pateikti Informacijos teikimo skyrius, atsižvelgdamas į vieno langelio aptarnavimo principą, tačiau išnagrinėjus pateiktą paklausimą ir įvertinus, kad atsakymo parengimas reikalauja specifinių žinių, 2020 m. lapkričio 23 d. paklausimas buvo persiųstas el. paštu lkpt@policija.lt, siekiant, kad atsakymas būtų pateiktas LKPT specialistų“;

5.4. „Atsižvelgiant į tai, kad ankstesnis 2020 m. lapkričio 15 d. paklausimas buvo persiųstas el. paštu lkpt@policija.lt LKPT, 2020 m. gruodžio 31 d. paklausimas tuo pačiu el. paštu buvo persiųstas LKPT. Atsakymą paklausėjui LKPT pateikė el. paštu 2021 m. sausio 6 d. [...]“

Tyrimui reikšmingi teisės aktai

6. Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo (VAI):

3 straipsnis. Viešojo administravimo principai – „Viešojo administravimo subjektai savo veikloje vadovaujasi šiais principais: [...] 5) išsamumo. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektas į prašymą ar skundą turi atsakyti aiškiai ir argumentuotai, nurodydamas visas prašymo ar skundo nagrinėjimui įtakos turėjusias aplinkybes ir konkrečias teisės aktų nuostatas, kuriomis rėmėsi vertindamas prašymo ar skundo turinį; [...] 13) vieno langelio. Šis principas reiškia, kad asmeniui informacija suteikiama, prašymas ar skundas priimamas ir atsakymas į juos pateikiamas vienoje darbo vietoje. Prašymą ar skundą nagrinėja ir informaciją iš savo administracijos padalinių, pavaldžių subjektų, prireikus – ir iš kitų viešojo administravimo subjektų gauna pats prašymą ar skundą nagrinėjantis ir administracinį sprendimą priimančias viešojo administravimo subjektas, neįpareigodamas tai atlikti prašymą ar skundą padavusio asmens“;

11 straipsnis. Prašymų ir skundų administraciniam sprendimui priimti pateikimas ir nagrinėjimas – „1. Asmenų prašymus ir skundus viešojo administravimo subjektai nagrinėja pagal Vyriausybės patvirtintas taisykles. [...] 3. Prašymas ar skundas viešojo administravimo subjekto vadovo arba jo įgalioto pareigūno ar valstybės tarnautojo, kito įstatymų nustatytą specialų statusą turinčio fizinio asmens sprendimu gali būti nenagrinėjamas, jeigu: 1) nėra galimybės prašymą ar skundą teikiantį asmenį identifikuoti arba patikrinti prašymo ar skundo autentiškumo; [...] 4. Jeigu viešojo administravimo subjektas pagal kompetenciją negali spręsti prašyme ar skunde išdėstytų klausimų ar priimti administracinės procedūros sprendimo dėl prašyme ar skunde išdėstyto klausimo, jis jo nenagrinėja ir ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo prašymo ar skundo gavimo dienos persiunčia jį kompetentingam viešojo administravimo subjektui, ir apie tai praneša asmeniui. Jeigu nėra kito viešojo administravimo subjekto, kuriam galėtų būti perduotas nagrinėti pagal kompetenciją prašymas ar skundas, viešojo administravimo subjektas ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo prašymo ar skundo gavimo dienos apie tai praneša asmeniui, paaiškindamas jo prašymo ar skundo nenagrinėjimo priežastis.“

7. Prašymų ir skundų nagrinėjimo ir asmenų aptarnavimo viešojo administravimo subjektuose taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. rugpjūčio 22 d. nutarimu Nr. 875 (Taisyklės):

7 punktas – „Prašymai, pateikti žodžiu, į kuriuos galima atsakyti tą pačią darbo dieną, nepažeidžiant asmens, kuris kreipiasi, kitų asmenų ar institucijos interesų, institucijoje neregistruojami, jeigu institucijos vadovas ar jo įgaliotas asmuo nenusprendžia kitaip. Į tokius prašymus turi būti atsakoma tą pačią darbo dieną. Jeigu į žodžiu pateiktą prašymą negalima atsakyti

tą pačią darbo dieną, asmeniui turi būti sudaroma galimybė išdėstyti prašymą raštu arba, jeigu institucija sudaro galimybę priimti ir fiksuoti bei saugoti prašymo turinį panaudodama garso ir vaizdo nuotolinio perdavimo ir įrašymo priemones, žodžiu“;

13 punktas – „Prašymas ir skundas raštu turi būti: [...] 13.3. asmens pasirašytas; [...]“;

14 punktas – „Prašyme ar skunde raštu turi būti nurodytas asmens vardas ir pavardė arba pavadinimas (jeigu kreipiamasi juridinio asmens vardu), adresas arba kiti kontaktiniai duomenys ryšiui palaikyti, pagal kuriuos asmuo pageidauja gauti atsakymą. Jeigu prašyme ar skunde nenurodytas adresas, kuriuo asmuo pageidauja gauti atsakymą, jis teikiamas pagal kitus prašyme ar skunde nurodytus asmens kontaktinius duomenis, išskyrus atvejus, kai prašyme ar skunde jokių kitų asmens kontaktinių duomenų nenurodyta“;

19 punktas – „Prašymas raštu, atsiųstas institucijai elektroninėmis priemonėmis, turi būti pasirašytas kvalifikuotu elektroniniu parašu arba suformuotas elektroninėmis priemonėmis, kurios leidžia užtikrinti teksto vientisumą ir nepakeičiamumą“;

20 punktas – „Jeigu institucijos vadovas ar jo įgaliotas asmuo nenusprendžia kitaip, prašymai raštu, neatitinkantys Taisyklių 19 punkto reikalavimų, tačiau į kuriuos, nepažeidžiant asmens, kuris kreipiasi, kitų asmenų ar institucijos interesų, galima atsakyti tą pačią darbo dieną, institucijoje neregistruojami, o atsakymams į tokius prašymus *mutatis mutandis* taikoma Taisyklių 7 punkte nustatyta tvarka“;

25 punktas – „Prašymai, išskyrus prašymus, į kuriuos, nepažeidžiant asmens, kuris kreipiasi, kitų asmenų ar institucijos interesų, galima atsakyti tą pačią darbo dieną, turi būti išnagrinėjami per 20 darbo dienų nuo prašymo gavimo institucijoje dienos“;

35 punktas – „Atsakymai į prašymus parengiami atsižvelgiant į jo turinį: 35.1. į prašymą suteikti administracinę paslaugą – išduoti dokumentą, jo kopiją, nuorašą ar išrašą, patvirtinantį tam tikrą juridinį faktą, – atsakoma suteikiant prašomą administracinę paslaugą arba nurodomos atsisakymo tai padaryti priežastys; 35.2. į prašymą pateikti institucijos turimą informaciją atsakoma pateikiant prašomą informaciją Lietuvos Respublikos teisės gauti informaciją iš valstybės ar savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymo nustatyta tvarka arba nurodomos atsisakymo tai padaryti priežastys; 35.3. į prašymą priimti administracinį sprendimą – atsakoma pateikiant atitinkamo priimto dokumento kopiją, išrašą ar nuorašą arba nurodomos atsisakymo tai padaryti priežastys; 35.4. į kitus prašymus – atsakoma laisva forma arba nurodomos atsisakymo tai padaryti priežastys“;

38 punktas – „Atsakyme, kuriame nurodomos atsisakymo suteikti prašomą administracinę paslaugą, informaciją, priimti administracinį sprendimą priežastys, arba institucijos siunčiamame pranešime apie asmens prašymo ar skundo nenagrinėjimo priežastis asmuo ar jo atstovas turi būti informuojamas apie tokio atsakymo apskundimo tvarką, nurodant institucijos (-ų), kuriai (-ioms) gali būti paduotas skundas, pavadinimą (-us) ir adresą (-us), taip pat terminą (-us), per kurį (-iuos) gali būti pateiktas skundas. Persiunčiant prašymą ar skundą nagrinėti kitai kompetentingai institucijai ir informuojant apie tai asmenį ar jo atstovą, pranešime asmeniui nurodyti minėtos apskundimo tvarkos nereikia“;

43 punktas – „Vieno langelio asmenų aptarnavimo padalinys atlieka šias funkcijas: 43.1. priima prašymus ir skundus, nustato, kokia jų esmė, kokios informacijos reikia sprendimams priimti, kokią informaciją ir dokumentus privalo pateikti asmuo, kuris kreipiasi, numato, kokią informaciją institucija gali gauti iš savo administracijos padalinių, pavaldžių ir kitų institucijų, ir paprašo asmenį, kuris kreipiasi, pateikti informaciją ir dokumentus, kurių institucija negali gauti pati arba kuriuos privalo pateikti šis asmuo, bet jų nepateikia; [...]“

8. Policijos departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos nuostatu, patvirtintu Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. sausio 29 d. nutarimu Nr. 98 (toliau vadinama – PD nuostatai):

8.1. 1 punktas – „Policijos departamentas prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos (toliau – Policijos departamentas) yra vidaus reikalų centrinė įstaiga, kurios paskirtis –

organizuoti policijos veiklą, siekiant užtikrinti asmens, visuomenės saugumą ir viešąją tvarką“;

8.2. *10 punktas* – „Policijos departamento veiklos tikslai yra organizuoti, koordinuoti ir kontroliuoti policijos uždavinių vykdymą, taip pat organizuoti ir įgyvendinti pavaldžių policijos įstaigų valdymą“;

8.3. *11 punktas* – „Policijos departamentas, siekdamas jam nustatytų veiklos tikslų, atlieka šias funkcijas: [...] 13. nagrinėja asmenų pranešimus, prašymus ir skundus, teikia jiems informaciją; [...]“.

9. Lietuvos policijos generalinio komisaro 2020 m. rugpjūčio 31 d. įsakymo Nr. 5-V-750 „Dėl Lietuvos kelių policijos tarnybos nuostatų ir vidaus struktūros patvirtinimo“ (TAR, 2020-08-31, Nr. 2020-18168) (toliau vadinama – LKPT nuostatai):

9.1. *11 punktas* – „Efektyvių priemonių, skirtų saugiam eismui Lietuvos Respublikos keliuose gerinti, eismo įvykiuose nukentėjusių asmenų (žuvusių ir sužeistų) skaičiui mažinti, įgyvendinimo srityje: [...] 11.5. organizuoja eismo įvykių ir Kelių eismo taisyklių pažeidimų prevenciją; [...] 11.11. teisės aktų nustatyta tvarka nagrinėja fizinių ir juridinių asmenų prašymus, skundus, pareiškimus, pranešimus, pasiūlymus, pagal kompetenciją persiūnčia juos nagrinėti apskričių vyriausiesiems policijos komisariatams, gauna informaciją apie jų vykdymą; [...]“;

9.2. *12 punktas* – „Lietuvos policijos veiklos strategijos saugaus eismo priežiūros srityje koordinavimo, įgyvendinimo ir kontrolės srityje: [...] 2.3. analizuoja ir vertina eismo įvykių tyrimo praktiką apskričių vyriausiuosiuose policijos komisariatuose, pagal kompetenciją teikia rekomendacijas, praktinę ir metodinę pagalbą; 12.4. pagal kompetenciją vykdo apskričių vyriausiųjų policijos komisariatų eismo priežiūrą vykdančių policijos padalinių veiklos stebėseną ir patikrinimus, kitas vidaus kontrolės priemones, Policijos departamentui teikia duomenis ir siūlymus dėl šios veiklos tobulinimo, teikia siūlymus policijos generaliniam komisarui dėl apskričių vyriausiųjų policijos komisariatų vadovų išklauso kelių eismo saugumo užtikrinimo bei kitais klausimais; 12.5. pagal kompetenciją analizuoja Europos Sąjungos ir užsienio valstybių vykdomą kelių eismo saugumo užtikrinimo politiką, Policijos departamentui ir kitoms institucijoms teikia siūlymus dėl pažangios praktikos, mokslo ir technikos naujovių, formuoja policijos įvaizdį kelių eismo saugumo užtikrinimo srityje; 12.6. dalyvauja rengiant mokymo programas, metodinę medžiagą, informacinius leidinius, kitas mokymo priemones eismo priežiūros srityje, siekdama ugdyti šalies policijos įstaigų eismo priežiūrą vykdančių pareigūnų specialiąsias kompetencijas; [...]“;

14 punktas – „Tarnyba, įgyvendindama jai pavestus uždavinius, turi teisę: [...] 14.6. pagal kompetenciją teikti policijos generaliniam komisarui pasiūlymus dėl teisės aktų tobulinimo; [...]“.

Tyrimui reikšminga teismų praktika

10. Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas 2011-06-23 nutarime, be kita ko, yra konstatavęs:

„[...] Konstitucinis Teismas ne kartą yra konstatavęs, kad konstitucinio teisinės valstybės principo negalima aiškinti kaip įtvirtinto tik Konstitucijos preambulėje; neatsiejami konstitucinio teisinės valstybės principo elementai yra teisėtų lūkesčių apsauga, teisinis tikrumas ir teisinis saugumas; konstitucinis proporcingumo principas yra vienas iš konstitucinio teisinės valstybės principo elementų. Konstitucinis Teismas yra konstatavęs ir tai, kad Konstitucijos 29 straipsnyje įtvirtintas asmenų lygiateisiškumo principas (*inter alia* Konstitucinio Teismo 2005 m. rugpjūčio 23 d., 2010 m. gegužės 28 d., 2010 m. lapkričio 9 d. nutarimai). [...]“.

11. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo (toliau vadinama ir – LVAT) nutartys: 2012-03-01 nutartyje (administracinė byla Nr. A502-1605/2012), be kita ko, nurodyta:

„[...] Lietuvos Respublikos Konstitucija įtvirtina atsakingo valdymo (gero

administravimo) principą (Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 1999 m. gegužės 11 d., 2004 m. gruodžio 13 d. nutarimai, 2004 m. lapkričio 5 d. išvada). Vienas iš gero administravimo principų yra konstitucinė nuostata, kad visos valdžios įstaigos tarnauja žmonėms (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2005 m. gegužės 31 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A10-655/2005). Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo (toliau – ir Viešojo administravimo įstatymas) 1 straipsnyje, apibrėžiančiame aptariamo įstatymo paskirtį, nustatyta, jog šis įstatymas sudaro prielaidas įgyvendinti Lietuvos Respublikos Konstitucijos nuostatą, kad visos valdžios įstaigos tarnauja žmonėms; nustato viešojo administravimo principus, viešojo administravimo sritis, viešojo administravimo subjektų sistemą ir administracinės procedūros organizavimo pagrindus; garantuoja asmenų teisę apskusti viešojo administravimo subjektų veiksmus, neveikimą ar administracinius sprendimus, taip pat teisę į įstatymais pagrįstą ir objektyvų asmenų prašymų, skundų ir pranešimų nagrinėjimą; įtvirtina kitas asmenų ir viešojo administravimo subjektų teises ir pareigas viešojo administravimo srityje. Viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnyje nurodyta, kad viešojo administravimo subjektai savo veikloje vadovaujasi įstatymo viršenybės, objektyvumo, proporcingumo, nepiktnaudžiavimo valdžia, efektyvumo, subsidiarumo ir kitais šioje įstatymo normoje išvardytais principais. Tai reiškia, jog kiekviena viešojo administravimo institucija yra saistoma bendrųjų, be kita ko, konstitucinių teisės principų (teisinės valstybės, valdžios įstaigos tarnauja žmonėms, teisės viršenybės, draudimo diskriminuoti, asmenų lygybės prieš įstatymą, proporcingumo ir kt.) bei gero administravimo, atsakingo valdymo principų (teisėtumo, objektyvumo, nepiktnaudžiavimo valdžia, skaidrumo ir kt.).“

Tyrimo išvados

12. Pareiškėjas Skunde Seimo kontrolieriui pranešė, kad 2020-11-15 kreipėsi į policiją elektroniniu paštu info@policija.lt; ilgokai negavęs jokio atsakymo, 2020-12-31 kreipėsi pakartotinai, gautu atsakymu iš LKPT Pareiškėjas nebuvo patenkintas, nes jis nekonkretus ir pateiktas praleidus teisės aktuose nustatytus terminus.

13. Skundo tyrimo metu nustatyta, kad Pareiškėjas 2020 m. lapkričio 15 d. raštu kreipėsi į policiją elektroniniu paštu prašydamas paaiškinti, kaip konkrečioje situacijoje turėtų elgtis eismo dalyvis.

PD Seimo kontrolierių informavo, jog Informacijos teikimo skyrius 2020 m. lapkričio 15 d. el. paštu info@policija.lt gavo Pareiškėjo paklausimą, į kurį planavo atsakyti pats PD, ieškojo informacijos ir ją tikslino, bet išsamiai atsakyti į visus klausimus negalėjo, todėl 2020 m. lapkričio 23 d. persiuntė Pareiškėjo laišką LKPT (šios pažymos 4.1 punktą).

14. Vadovaujantis teisės aktais bei remiantis teismų praktika, nagrinėdami asmenų prašymus ir skundus PD ir LKPT, kaip viešojo administravimo subjektai, privalo laikytis įstatymo viršenybės, objektyvumo, proporcingumo, nepiktnaudžiavimo valdžia, efektyvumo principų (šios pažymos 6 punktą).

LVAT savo praktikoje pabrėžia, kad valstybės institucijos turi veikti kaip *bonus pater familias*, t. y. apdairiai ir rūpestingai (2013 m. gruodžio 2 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A520-2473/2013), turi aktyviai atlikti pozityvias pareigas, viena kurių – teikti visapusišką informaciją, susijusią su skundo ar prašymo nagrinėjimu (žr. 2015 m. liepos 31 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A-1547-502/2015).

Pastebėtina, jog teismų praktikoje akcentuojama valstybės institucijų pareiga informuoti besikreipiančiuosius kildinama iš gero administravimo principo, kuriuo įgyvendinamas konstitucinis imperatyvas – valdžios įstaigos tarnauja žmonėms.

VAĮ 11 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad asmenų prašymus ir skundus viešojo administravimo subjektai nagrinėja pagal Vyriausybės patvirtintas taisykles.

Pagal pirmiau paminėto VAI straipsnio 3 dalies 1 punkte įtvirtintas teisės nuostatas, prašymas ar skundas gali būti nenagrinėjamas, jeigu nėra galimybės prašymą ar skundą teikiančio asmens identifikuoti arba patikrinti prašymo ar skundo autentiškumą. Vadovaujantis Taisyklių 13.3 punkte įtvirtintomis nuostatomis, prašymas ir skundas raštu turi būti asmens pasirašytas. To paties teisės akto 14 punkte reglamentuojama, kad prašyme ar skunde raštu turi būti nurodytas asmens vardas ir pavardė, adresas arba kiti kontaktiniai duomenys ryšiui palaikyti, pagal kuriuos asmuo pageidauja gauti atsakymą. Jeigu prašyme ar skunde nenurodytas adresas, kuriuo asmuo pageidauja gauti atsakymą, jis teikiamas pagal kitus prašyme ar skunde nurodytus asmens kontaktinius duomenis, išskyrus atvejus, kai prašyme ar skunde jokių kitų asmens kontaktinių duomenų nenurodyta. Be to, Taisyklių 19 punktas numato, kad prašymas raštu, atsiųstas institucijai elektroninėmis priemonėmis, turi būti pasirašytas kvalifikuotu elektroniniu parašu arba suformuotas elektroninėmis priemonėmis, kurios leidžia užtikrinti teksto vientisumą ir nepakeičiamumą.

Taigi, pirmiau paminėtose VAI, Taisyklių nuostatose yra įtvirtinta asmens, teikiančio valstybės institucijai prašymus raštu (įtraukiant ir tuos prašymus, kurie siunčiami institucijai elektroninėmis priemonėmis), pareiga tinkamai pasirašyti savo prašymą ir institucijos diskrecijos teisė nenagrinėti asmens prašymo, jeigu pagal pateiktus duomenis nėra galimybės nustatyti asmens tapatumo ar patikrinti kreipimosi rašto autentiškumą.

Analizuojamos situacijos kontekste taip pat pažymėtina, kad viešojo administravimo subjektas, išnagrinėjęs asmens prašymą ar skundą, priima vieną iš šių sprendimų: 1) suteikti prašomą administracinę paslaugą, informaciją, priimti administracinį sprendimą; 2) atsisakyti suteikti prašomą administracinę paslaugą, informaciją, priimti administracinį sprendimą. Tuo atveju, jei viešojo administravimo subjektas priima sprendimą atsisakyti suteikti prašomą administracinę paslaugą, informaciją arba priimti administracinį sprendimą, asmeniui turi būti paaiškinamos tokio sprendimo priežastys (šios pažymos 6 punktas).

Svarbu pastebėti ir tai, kad asmenis aptarnauti institucijose steigiamas vieno langelio asmenų aptarnavimo padalinys, o jei šis padalinys nesteigiamas, jo funkcijas atlieka institucijos vadovo arba jo įgalioto asmens sprendimu paskirtas valstybės tarnautojas, atsakingas už asmenų aptarnavimą. Pagal Taisyklių 43 punktą, vieno langelio asmenų aptarnavimo padalinys, be kitų funkcijų, priima prašymus ir skundus, nustato, kokia jų esmė, kokios informacijos reikia sprendimams priimti, kokią informaciją ir dokumentus privalo pateikti asmuo, kuris kreipiasi, numato, kokią informaciją institucija gali gauti iš savo administracijos padalinių, pavaldžių ir kitų institucijų, ir paprašo asmenį, kuris kreipiasi, pateikti informaciją ir dokumentus, kurių institucija negali gauti pati arba kuriuos privalo pateikti šis asmuo, bet jų nepateikia.

15. Atlikus pirmiau išdėstytų faktinių aplinkybių, atsakingų asmenų paaiškinimų, teisinio reglamentavimo ir teismų praktikos analizę, darytina išvada, kad PD, gavęs 2020 m. lapkričio 15 d. kreipimąsi (pranešimą), veikdamas pagal atsakingo valdymo principą ir kitus iš jo išplaukiančius principus, kaip viešojo administravimo institucija turėjo imtis atitinkamų veiksmų siekdamas išsiaiškinti, ar pateiktas kreipimasis (ne)turi trūkumų, ar jis atitinka Taisyklėse keliamus reikalavimus, o nustatęs šio kreipimosi trūkumus ir įvertinęs, kad, išnagrinėjęs šį kreipimąsi informacija apie priimtus sprendimus Pareiškėjui negalės būti pateikta, turėjo per protingą terminą apie tai informuoti Pareiškėją.

Be to, kritiškai vertintini ir PD teiginiai, kad Pareiškėjo 2020 m. lapkričio 15 d. kreipimasis nebuvo pasirašytas elektroniniu parašu, todėl nebuvo registruojamas (šios pažymos 5.2 punktas).

Atkreiptinas dėmesys, kad Pareiškėjo kreipimasis buvo gautas iš elektroninio pašto (adresas Seimo kontrolieriui žinomas), kuris sudarytas iš Pareiškėjo vardo ir pavardės, taip pat Pareiškėjas kreipimesi buvo nurodęs savo vardą ir pavardę. Taigi PD buvo žinomas Pareiškėjo elektroninio pašto adresas ryšiui palaikyti, kuriuo Pareiškėjas turėjo būti informuotas apie priimtus sprendimus.

Pastebėtina ir tai, kad, jeigu institucija priima nagrinėti asmens nepasirašytą skundą ar prašymą (pavyzdžiui, tais atvejais, kai institucijai pakanka skunde ar prašyme pateiktos informacijos

tyrimui atlikti), jai tenka atsakomybė, nepažeidžiant skundą ar prašymą pateikusio asmens teisėtų lūkesčių principo, skundą ar prašymą išnagrinėti tinkamai ir laiku (teisės aktų nustatyta tvarka bei terminais). Konstitucinis Teismas savo doktrinoje taip pat yra pažymėjęs, kad „[...] neatsiejami konstitucinio teisinės valstybės principo elementai yra teisėtų lūkesčių apsauga, teisinis tikrumas ir teisinis saugumas [...]“ (pažymos 10 punktas).

Vadovaujantis Taisyklėse nustatytu teisiniu reguliavimu bei remiantis suformuota teismų praktika, PD, elgdamasis rūpestingai ir nagrinėdamas gautus pranešimus, privalo pranešėjams suteikti informaciją apie priimtus sprendimus, o tuo atveju, jei dėl tam tikrų priežasčių informacija negali būti teikiama, asmeniui turi būti paaiškinamos atsisakymo suteikti informaciją priežastys.

Pastebėtina, jog valstybės institucijos yra saistomos gero administravimo principo, kuriuo įgyvendinama Lietuvos Respublikos Konstitucijos 5 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta nuostata, jog visos valdžios įstaigos tarnauja žmonėms, reikalavimų. Pažymėtina, kad asmens teisė būti informuotam kildinama iš to paties gero administravimo principo.

16. Pažymėtina ir tai, kad VAĮ 11 straipsnio 4 dalyje reglamentuota: jeigu viešojo administravimo subjektas pagal kompetenciją negali spręsti prašyme ar skunde išdėstytą klausimų, ne vėliau kaip per 5 darbo dienas persiunčia jį kompetentingam viešojo administravimo subjektui ir apie tai praneša asmeniui.

Šios aplinkybės leidžia teigti, kad PD Informacijos teikimo skyriaus pareigūnai, gavę Pareiškėjo 2020 m. lapkričio 15 d. kreipimąsi ir priėmę sprendimą persiųsti jį LKPT, neinformavo apie persiuntimą Pareiškėjo ir todėl pažeidė VAĮ 11 straipsnio 4 dalyje nustatytą reikalavimą.

17. Skundo tyrimo metu taip pat nustatyta, kad tik po Pareiškėjo papildomo 2020-12-31 kreipimosi el. paštu info@policija.lt LKPT 2021 m. sausio 6 d. pateikė Pareiškėjui atsakymą.

Pagal nustatytą teisinį reglamentavimą (šios pažymos 6, 7 punktai), atsakymus į prašymus viešojo administravimo subjektas (šiuo atveju – PD ir LKPT) parengia atsižvelgdamas į jo turinį, t. y., į prašymą suteikti administracinę paslaugą (išduoti dokumentą, jo kopiją, nuorašą ar išrašą, patvirtinantį tam tikrą juridinį faktą) atsakoma suteikiant prašomą administracinę paslaugą arba nurodomos atsisakymo tai padaryti priežastys; į prašymą pateikti institucijos turimą informaciją atsakoma pateikiant prašomą informaciją arba nurodomos atsisakymo tai padaryti priežastys; į prašymą priimti administracinį sprendimą atsakoma pateikiant atitinkamo priimto dokumento kopiją, išrašą ar nuorašą arba nurodomos atsisakymo tai padaryti priežastys; į kitus prašymus atsakoma laisva forma arba nurodomos atsisakymo tai padaryti priežastys. Pažymėtina, kad atsakymus į gautus prašymus viešojo administravimo subjektas turi pateikti per 20 darbo dienų nuo prašymo gavimo institucijoje dienos.

Skundo tyrimo metu nustatyta, kad LKPT pareigūnai atsakymą į Pareiškėjo 2020 m. lapkričio 15 d. kreipimąsi pateikė nesilaikydami Taisyklėse numatytų 20 darbo dienų termino, atsakymas buvo pateiktas 2021 sausio 6 d., tik po Pareiškėjo papildomo 2020 m. gruodžio 31 d. kreipimosi, t. y. praleidus Taisyklėse nustatytą terminą.

18. Kaip Seimo kontrolierių informavo PD, „[...] Pareiškėjo prašymas nebuvo pasirašytas kvalifikuotu elektroniniu parašu, dėl to, *tikėtina*, kad LKPT laiku ir neatkreipė dėmesio į paklausėję iš Policijos departamento Informacijos teikimo skyriaus persiustą paklausimą ir uždelsė pateikti atsakymą, [...] Pareiškėjo prašymas neatitiko Taisyklių 19 punkte nustatytų reikalavimų, vadovaujantis tų pačių Taisyklių 20 punktu, prašymas nebuvo registruojamas. [...]“.

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad Taisyklių 20 punkte nurodyta, jog prašymai raštu, neatitinkantys Taisyklių 19 punkto reikalavimų (nepasirašyti kvalifikuotu elektroniniu parašu), į kuriuos, nepažeidžiant asmens, kuris kreipiasi, interesų, galima atsakyti tą pačią darbo dieną, institucijoje neregistruojami, tačiau į tokius prašymus turi būti atsakoma tą pačią darbo dieną (šios pažymos 7 punktas), todėl Seimo kontrolierius pažymi, kad PD ir LKPT, gavę asmenų kreipimuisi,

kaip šiuo atveju Pareiškėjo kreipimasi, ir priėmę sprendimą jo neregistruoti, o atsakyti laisva forma, privalėjo laikytis numatytų teisės aktų reikalavimų ir terminų.

19. Tyrimo metu nustatyta, kad Pareiškėjas į LKPT administraciją kreipėsi prašydamas informuoti, kaip turėtų elgtis konkrečioje situacijoje, kad nepažeistų Kelių eismo taisyklių reikalavimų, bei prašė paaiškinti ir nurodyti priežastis, kodėl nebuvo pateiktas atsakymas į 2020 m. lapkričio 15 d. kreipimasi. LKPT nuostatuose reglamentuota, jog viena iš LKPT funkcijų (šios pažymos 9 punktas) – organizuoti eismo įvykių ir Kelių eismo taisyklių (toliau vadinama – KET) pažeidimų prevencija, todėl šiuo konkrečiu atveju galima teigti, jog LKPT pareigūnai yra šios srities specialistai, kurie privalo besikreipiančiam asmeniui, šiuo atveju – Pareiškėjui, aiškiai ir argumentuotai atsakyti į klausimus, kurie susiję su KET tam tikrų nuostatų kolizija.

Konstatuotina, jog LKPT pareigūnai į Pareiškėjo pakartotiną kreipimasi atsakė formaliai, neatsižvelgdami į jo turinį.

Šios aplinkybės leidžia teigti, kad PD ir LKPT pareigūnai netinkamai išnagrinėjo Pareiškėjo kreipimasi, Pareiškėjui nepateikė jo kreipimosi turinį atitinkančio atsakymo ir nesilaikė VAĮ bei Taisyklėse įtvirtintų reikalavimų ir terminų.

20. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad Skundas yra pagrįstas.

SEIMO KONTROLIERIAUS SPRENDIMAS

21. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius nusprendžia:

X skundą dėl Lietuvos kelių policijos tarnybos pareigūnų galimai neteisėtų veiksmų (neveikimo), susijusių su galimai netinkamu kreipimusi nagrinėjimu, pripažinti pagrįstu.

SEIMO KONTROLIERIAUS REKOMENDACIJOS

22. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 17 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius Policijos departamentui prie Vidaus reikalų ministerijos rekomenduoja:

imtis priemonių, kad ateityje Policijos departamente ir pavaldžiose institucijose, taip pat ir LKPT, asmenų kreipimaisi būtų registruojami bei nagrinėjami vadovaujamosi VAĮ ir Taisyklių nuostatomis bei laikantis terminų.

23. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 20 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad informacija apie siūlymų (rekomendacijų) išnagrinėjimą Seimo kontrolieriui turi būti pateikiama nedelsiant priėmus sprendimus dėl priemonių, kurių bus imamasi, atsižvelgiant į Seimo kontrolieriaus siūlymą (rekomendaciją), **bet ne vėliau kaip per 30 dienų nuo siūlymo (rekomendacijos) gavimo dienos.**

Seimo kontrolierius

Augustinas Normantas